

Posudek bakalářské práce *Přací věty v portugalštině a italštině ve srovnání s češtinou. Srovnávací studie na paralelním korpusu InterCorp*, kterou předložil PAVEL HORÁK, Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2023/2024.

Pavel Horák předkládá přepracovanou verzi své bakalářské práce na kontrastivní téma, jímž jsou přací věty v portugalštině a v italštině ve srovnání s češtinou. Takto vymezené téma je zajímavé nejen tím, že srovnává dva románské jazyky a češtinu, ale koneckonců i samotným pojmem „přací věta“. Je totiž zřejmé, že do definice přací věty vstupuje celá řada kategorií, jako je modalita, slovesný modus či otázka specifických optativních částic (jako jsou *magari* v italštině a *oxalá* v portugalštině). Bylo tedy v první řadě nutné nejprve dobře vymežit ústřední pojem, s kterým text chce pracovat, a pak v druhé řadě také otázku paralelního korpusu, kterou komplikuje nedostatečný průnik italsko-portugalské části InterCorpu.

Práce má nyní v revidované verzi přehlednou a logickou strukturu. Je rozdělená do sedmi hlavních kapitol (osmá představuje jen stručný závěr). Po úvodním vymezení tématu a hlavních cílů práce pokračuje autor kapitolami o mluvnickém aktu, modalitě, slovesném způsobu. Poté přichází na řadu dvojice kapitol věnovaná typologii vět a definici vět přacích, které jsou těžištěm práce. Sedmá kapitola představuje praktickou část, v níž diplomant ve třech podkapitolách nejprve popisuje paralelní korpus InterCorp a poté analyzuje protějšky vybraných vět v italštině ve srovnání s češtinou a pak v portugalštině ve srovnání s češtinou. Toto rozdělení bylo nutné, protože – jak už bylo zmíněno na začátku – společný italsko-portugalský průnik v rámci projektu InterCorp je minimální.

Jelikož jde o revidovanou verzi práce, považuji za důležité posoudit, do jaké míry diplomant odstranil závažné nedostatky, které byly jak formálního, tak obsahového charakteru.

Formální úprava je zde věnována o něco větší pozornost, ale přesto je stále patrné, že textu chybí péče, jež by měla být standardem. Např. již v obsahu je vidět, že někdy jsou nadpisy kapitol s malým písmenem, někdy naopak s velkým. Někde je použito kurzívy či uvozovek nejednotné a nesystematické. Citace sekundární literatury se drží v zásadě jednotné podoby (kromě několika případů, kdy je odkaz uveden jinak). Objevují se také formální prohřešky, které sice nejsou nijak závažné, ale snižují celkovou formální úroveň práce (např. na s. 20 začíná kapitola 4 dole na stránce a nad ní je ponecháno prázdné pole). Pokud jde o citaci a analýzu příkladů, i zde bohužel vidím některé nedostatky, jako je např. chybějící mezera mezi originálem a českým překladem v závorce, anebo je zde naopak mezera až uvnitř závorčky (to je téměř systematicky všude, viz např. s. 29 příklady 54 a dále). To jsou všechno sice drobné, ale přesto nápadné nedostatky, které poukazují na jakousi zvláštní lhostejnost vůči jazykové materii, kterou diplomant analyzuje.

Pokud jde o některé obsahové náležitosti, je zde nadále patrná určitá formulační neobratnost, která je jednak dána odkazy na sekundární literaturu, z níž diplomant přebírá nekriticky terminologii, jednak asi ne vždy úspěšnou snahou dosáhnout odborného stylu (např. „Za přací větu jsou považovány i ty věty, u kterých není na přímo uvedeno přání pomocí ilokučních výrazů...“, s. 31). Někdy jsou dokonce věty jazykově opravdu neúplné či chybné jako např. na s. 23: „Pro srovnání s konjunktivem v portugalštině, který disponuje širší škálou slovesných časů v konjunktivu.“

Budeme-li se zabývat ještě teoretickým ukotvením tématu, je určitě zpracováno lépe než v předchozí verzi. Přací věty jsou tu zasazeny do širšího kontextu mluvnických aktů jako zastřešujícího rámce, v němž je podstatná ilokuční funkce (přací věty jsou určitým typem direktivů), a jsou pak součástí obecné teorie modalit, v níž je vedle deontické a epistémické modalit vydělena i modalita voluntativní či desiderativní. V té souvislosti bych jen rád věděl, jakým způsobem diplomant s oběma teoretickými kontexty zachází (z jeho výkladu je patrné,

že bere ilukoční funkci jako jeden z druhů modality; nejsem si jistý, zda to tak dává smysl, popř. zda by diplomant mohl vysvětlit, odkud toto dělení přebírá).

Pokud jde o praktickou část, jistě není nutné pozastavovat se u chybějícího průniku mezi italskou a portugalskou částí korpusu InterCorp, ale určitě by měl diplomant lépe vysvětlit, proč uvádí i překladové dvojice, které jdou tzv. přes třetí jazyk, např. na s. 36 jsou příklady z knihy Isabel Allende. Pak to znamená, že neanalyzujeme přímý překladový protějšek italského originálu, ale uvažujeme – vágněji – o nějaké srovnatelné korespondenci. Diplomant tuto situaci na začátku praktické části zmiňuje (s. 35), ale chybí nějaká hlubší úvaha nad tím, co to pro jeho analýzu znamená (např. jméno překladatele se pak stává dosti nepodstatným). V analýze překladových protějšků také chybí systematické a přehledné uvádění těchto příkladů, někde je v závorce autor, název díla v kurzívě či nikoli, pak překlad: a jméno překladatele, někde je naopak jen jméno překladatele. Je to opět již zmíněná nepozornost vůči stěžejním příkladům, kterým se diplomant má pečlivě věnovat (dodám jen, že to někdy vede k chybám, např. Bessani místo Bassani, na s. 38).

Závěrem bych tedy řekl, že cíl práce – jímž byl pokus o popis pracích vět v italštině a v portugalštině – byl do určité míry dosažen. Výsledkem je omezený obrázek o tom, jak tyto věty fungují na základě dat z paralelního korpusu InterCorp. V konkrétním zpracování – jak v rovině formální, tak i v té obsahové – lze nicméně stále shledat některé závažné nedostatky. Přesto doporučuji bakalářskou práci Pavla Horáka k obhajobě, ale vzhledem k výše řečenému ji navrhuji hodnotit jako **dobrou**.

V Praze dne 7. června 2024

prof. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce